

Sygn. akt I Ns 81/18

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2019 r.

Sąd Rejonowy w Ciechanowie I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: Sędzia Lidia Grzelak

Protokolant st. sekr. sąd. Edyta Wojciechowska

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2019 r. w Ciechanowie

na rozprawie

sprawy z wniosku B. G.

z udziałem M. G. oraz Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Ciechanowie

o podział majątku wspólnego

postanawia:

I ustalić, że w skład majątku wspólnego wnioskodawczyni B. G. i uczestnika postępowania M. G. wchodzi spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w C. przy ul. (...), wchodzącego w skład zasobów mieszkaniowych Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w C. o wartości 97000,00 zł (dziewięćdziesiąt siedem tysięcy złotych);

II oddalić żądanie wnioskodawczyni B. G. o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym;

III dokonać podziału majątku wspólnego wnioskodawczyni B. G. i uczestnika postępowania M. G. w ten sposób, że prawo do lokalu mieszkalnego opisanego w pkt I przyznać na rzecz wnioskodawczyni B. G.;

IV zasądzić od wnioskodawczyni B. G. na rzecz uczestnika postępowania M. G. tytułem spłaty kwotę 48500,00 zł (czterdzieści osiem tysięcy pięćset złotych) płatną w terminie jednego roku od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w przypadku uchybienia terminowi płatności;

V zasądzić od uczestnika postępowania M. G. na rzecz wnioskodawczyni B. G. kwotę 500,00 zł (pięćset złotych) tytułem zwrotu połowy opłaty sądowej;

VI nakazać ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa od wnioskodawczyni B. G. kwotę 1052,62 zł (jeden tysiąc pięćdziesiąt dwa złote sześćdziesiąt dwa grosze) tytułem uzupełnienia kosztów postępowania orzeczonych prawomocnym postanowieniem z dnia 11 marca 2019 r.;

VII nakazać ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa od uczestnika postępowania M. G. kwotę 1052,63 zł (jeden tysiąc pięćdziesiąt dwa złote sześćdziesiąt trzy grosze) tytułem uzupełnienia kosztów postępowania orzeczonych prawomocnym postanowieniem z dnia 11 marca 2019 r.;

VIII pozostawić wnioskodawczynię B. G. i uczestnika postępowania M. G. przy poniesionych kosztach postępowania związanych z ich udziałem w sprawie.

Sygn. akt I Ns 81/18

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni B. G. wniosła o dokonanie podziału majątku wspólnego w postaci spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego. Początkowo wniosła o przyznanie spółdzielczego prawa do lokalu na rzecz uczestnika postępowania M. G. ze spłatą na jej rzecz, a ostatecznie na jej rzecz ze spłatą na rzecz uczestnika postępowania. Wnioskodawczyni B. G. złożyła ponadto żądanie ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym w stosunku 85 % do 15 % na swoją korzyść.

Uczestnik postępowania M. G. nie zajął stanowiska w sprawie.

Prokurator Prokuratury Rejonowej w Ciechanowie w dniu 29 maja 2019 r. zgłosił swój udział w postępowaniu. Prokurator przyłączył się do stanowiska wnioskodawczyni B. G. w zakresie sposobu podziału majątku wspólnego tj. przez przyznanie spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego na rzecz wnioskodawczyni B. G. ze spłatą na rzecz uczestnika postępowania M. G. w wysokości odpowiadającej połowie wartości tego lokalu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. P. i M. G. zawarli związek małżeński w dniu 13 listopada 1982 r. Przed zawarciem związku małżeński nie zawierali umów majątkowych (bezsporne).

Prawomocnym wyrokiem z dnia 23 sierpnia 2006 r. w sprawie I C 3324/05 Sąd Okręgowy w Płocku orzekł rozwód M. G. i B. G. z winy męża. Wyrok uprawomocnił się dnia 4 października 2006 r. (akta sprawy I C 3324/05 Sądu Okręgowego w Płocku).

B. G. i M. G. mają dwóje dzieci, obecnie pełnoletnich (bezsporne).

W skład majątku wspólnego B. G. i M. G. wchodzi spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w C. przy ul. (...), wchodzące w skład zasobów mieszkaniowych Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w C. o wartości 97000,00 zł. Wartość tego prawa na dzień ustania wspólności majątkowej małżeńskiej wynosiła 120000,00 zł. Lokal nie był remontowany od wielu lat. Obecnie nie nadaje się do zamieszkania; wymaga generalnego remontu (zaświadczenie k. 23, opinia biegłego sądowego w zakresie (...) k. 40 - 64).

W czasie trwania małżeństwa oboje małżonkowie pracowali. B. G. pracowała w (...) S.A. w C. początkowo jako pracownik umysłowy, a następnie fizyczny; podejmowała dodatkowe prace dorywcze. M. G. pracował jako kierowca samochodu ciężarowego. Około 1990 r. rozpoczął starania o rentę, którą otrzymał. Od 2017 r. M. G. otrzymuje emeryturę (zeznania świadka T. D. k. 92 – 93, zeznania wnioskodawczyni B. G. k. 24, 93 – 94).

B. G. i M. G. otrzymali mieszkanie w 1990 r. B. G. wyprowadziła się z tego mieszkania w dniu 1 października 2005 r. wraz z dziećmi. W okresie wspólnego zamieszkiwania małżonkowie płacili czynsz na zmianę, co drugi miesiąc. Powodem wyprowadzenia się B. G. było zachowanie jej męża. M. G. stosował przemoc psychiczną i fizyczną w stosunku do żony oraz dzieci. B. G. od sierpnia 2018 r. opłaca czynsz za wspólny lokal. Do lipca 2018 r. czynsz był opłacany przez M. G.. B. G. zamieszkuje obecnie w lokalu stanowiącym własność córki A. M. (zaświadczenie k. 23, akta sprawy I C 3324/05 Sądu Okręgowego w Płocku, zeznania świadka T. D. k. 92 – 93, zeznania wnioskodawczyni B. G. k. 24, 93 – 94).

M. G. przebywał w 2018 r. w szpitalu psychiatrycznym w G.. Następnie został umieszczony w Domu Pomocy Społecznej w Z., który samowolnie opuścił. Jego obecne miejsce pobytu nie jest znane (bezsporne).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt sprawy o rozwód I C 3324/05 Sądu Okręgowego w Płocku, zebranych w sprawie dokumentów, a w szczególności: zaświadczenia (k. 23), opinii biegłego sądowego w zakresie wycen nieruchomości mgr inż. J. J. (k. 40 - 64), zeznań świadka T. D. (k. 34 – 35, 92 - 93) oraz zeznań wnioskodawczyni B. G. (k. 24, 93 – 94). Powyższe dowody są – w ocenie Sądu – w pełni wiarygodne. Szczególne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ma opinia biegłego sądowego w zakresie wyceny nieruchomości, wskazująca

wartość prawa do lokalu w dwóch wariantach: według stanu na dzień ustania małżeńskiej wspólności ustawowej oraz według stanu na dzień sporządzania opinii.

Sąd zważył, co następuje:

Nie budzi wątpliwości w niniejszej sprawie, że z dniem 4 października 2006 r. ustała małżeńska wspólność ustawowa pomiędzy wnioskodawczynią B. G. a uczestnikiem postępowania M. G..

Należy wskazać, że zgodnie z art. 43 § 1 kpc oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym.

Podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności ustawowej nie został w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym uregulowany w sposób samodzielny. Stosownie bowiem do art. 46 kro w sprawach nie unormowanych w artykułach poprzedzających, do podziału majątku, który był objęty wspólnością ustawową, stosuje się odpowiednio przepisy o dziale spadku. Przepis ten nakazuje zatem do podziału majątku wspólnego odpowiednie stosowanie przepisów o dziale spadku tzn. przede wszystkim art. 1035, 1037 – 1046 kc. Przepisy te również nie regulują kwestii działu spadku w sposób wyczerpujący i samodzielny, lecz odsyłają co do kwestii w nich nie uregulowanych do przepisów o zniesienie współwłasności w częściach ułamkowych tzn. art. 210 kc i nast.

Zgodnie zatem z art. 1038 § 1 kc w zw. z art. 46 kro sądowy podział majątku wspólnego powinien obejmować cały majątek wspólny. Jednakże z ważnych powodów może być ograniczony do części spadku.

Podobne odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów o dziale spadku oraz zniesieniu współwłasności zawierają przepisy kodeksu postępowania cywilnego, gdyż art. 567 § 3 kpc nakazuje odpowiednie stosowanie przepisów o dziale spadku, a więc art. 680 kpc i nast., które z kolei – w art. 688 kpc – odsyłają do odpowiedniego stosowania przepisów dotyczących zniesienia współwłasności, a w szczególności art. 618 § 2 i 3.

W związku z powyższym Sąd – stosownie do art. 682 kpc w zw. z art. 567 § 3 kpc dokonał ustaleń w zakresie obecnej sytuacji rodzinnej i majątkowej wnioskodawczynie B. G. i uczestnika postępowania M. G.. Jednocześnie Sąd ustalił w pkt I postanowienia skład i wartość majątku wspólnego podlegającego podziałowi (art. 684 kpc w zw. z art. 567 § 3 kpc).

Z tych względów Sąd ustalił wartość majątku wspólnego na łączną kwotę 97000,00 zł, zaś wartość udziałów przysługujących, co do zasady, wnioskodawczyni B. G. i uczestnikowi postępowania M. G. na kwoty po 48500,00 zł.

Wskazać należy, że zgodnie z powszechnie przyjętym poglądem, Sąd ustala skład i stan majątku wspólnego według chwili ustania małżeńskiej wspólności ustawowej, zaś jego wartość – według cen w chwili dokonywania podziału, przy czym oszacowanie wartości powinno uwzględniać okoliczności istniejące w chwili orzekania. W postanowieniu z dnia 26 czerwca 2013 r. wydanym w sprawie II CSK 583/12 Sąd Najwyższy wskazał, że co do zasady przedmiotem postępowania o podział jest majątek, który był objęty wspólnością majątkową i istniał w dacie jej ustania. Sąd ma obowiązek orzeczenia o przyznaniu jednemu z byłych małżonków istniejących składników majątkowych i dokonania rozliczenia ich wartości. Składniki bezprawnie zniszczone lub zbyte przez jednego z małżonków podlegają rozliczeniu, natomiast składniki zużyte w toku normalnego używania nie są uwzględniane. W uzasadnieniu uchwały z dnia 19 maja 1989 r. wydanej w sprawie III CZP 52/89 Sąd Najwyższy podkreślił, że jeżeli przed podziałem majątku wspólnego jedno z małżonków doprowadzi do rozmyślnego zniszczenia lub wyzbycia się określonych składników majątku wspólnego ze szkodą dla rodziny, to przy ustaleniu masy podziału wartość uszczuplonego majątku powinna mieć wpływ na rozliczenie pieniężne między podmiotami tego majątku albo na ustalenie nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym. W orzecznictwie przyjmuje się, że w przypadku składników majątkowych wchodzących w skład majątku wspólnego w dniu ustania tej wspólności, następnie zbytych (przekształconych) bezprawnie przez jednego z małżonków przed podziałem majątku wspólnego, sąd powinien uwzględnić je w podziale majątku, biorąc pod uwagę ich stan z chwili ustania wspólności ustawowej, zaś ich wartość - z chwili orzekania, którą określa wartość zbytego (przekształconego) prawa według jego wartości rynkowej z chwili podziału (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 2014 r. wydane w sprawie V CSK 315/13).

Z tych względów Sąd ustalił wartość spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego przysługującego wnioskodawczyni B. G. i uczestnikowi postępowania M. G. na kwotę 97000,00 zł tj. z uwzględnieniem stanu lokalu na dzień oględzin przez biegłego sądowego, a zatem według stanu na dzień orzekania. Należy bowiem wskazać, że lokal uległ dewastacji w okresie, gdy pozostawał w dyspozycji uczestnika postępowania M. G..

Jednocześnie Sąd oddalił żądanie wnioskodawczyni B. G. ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym.

Jak wskazano powyżej, oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Jednakże – stosownie do art. 43 § 2 kro - z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać, ażeby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku. Warunkiem zatem ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym jest łączne spełnienie dwóch przesłanek: 1) istnienie ważnych powodów oraz 2) przyczynienie się małżonków do powstania majątku wspólnego w różnym stopniu.

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, strony otrzymały przydział lokalu mieszkalnego kilka lat po zawarciu związku małżeńskiego i wspólnie zamieszkiwały w nim do 2005 r., ponosząc koszty czynszu po połowie. Oboje małżonkowie w tym okresie pracowali, a od około 1990 r. uczestnik postępowania M. G. uzyskiwał dochody z tytułu renty. Niewątpliwie, to na wnioskodawczyni B. G. spoczywał obowiązek utrzymywania małoletnich dzieci stron, gdyż uczestnik postępowania uczestniczył w kosztach ich utrzymania w niewielkim zakresie do czasu orzeczenia rozwodu, co wynika z akt sprawy o rozwód. Wskazać jednak należy, w sprawie nie wskazano innego składnika majątkowego wchodzącego w skład majątku wspólnego stron niż spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, które obecnie jest w stanie wymagającym remontu umożliwiającego w nim zamieszkanie wskutek zaniedbań ze strony uczestnika postępowania. Okoliczność ta jednak uległa uwzględnieniu przez Sąd – jak wskazano powyżej - w zakresie ustalenia wartości tego prawa do lokalu według stanu z chwili orzekania, a nie z chwili ustania małżeńskiej wspólności ustawowej.

Podkreślić należy, że zgodnie z powszechnie przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem, który Sąd w całości podziela, ważne powody w rozumieniu art. 43 § 2 kro nie zachodzą w każdym wypadku faktycznej nierówności przyczyniania się małżonków do powstania majątku wspólnego, lecz wówczas, gdy małżonek, przeciwko któremu zostało skierowane żądanie ustalenia nierównych udziałów, w sposób rażący lub uporczywy nie przyczyniał się do powstania majątku wspólnego stosownie do posiadanych sił i możliwości zarobkowych. W konsekwencji przy ocenie istnienia „ważnych powodów” w rozumieniu art. 43 kro należy mieć na względzie całokształt postępowania małżonków w czasie trwania wspólności majątkowej w zakresie wykonywania ciężących na nich obowiązków względem rodziny, którą przez swój związek założyli (postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 1972 r. III CRN 235/72, postanowienie Sądu Najwyższego z 26 listopada 1973 r. III CRN 227/73, postanowienie Sądu Najwyższego z 5 października 1974 r. w sprawie II CRN 190/74).

W ocenie Sądu, wnioskodawczyni B. G. nie wykazała, że uczestnik postępowania M. G. nie przyczyniał się do powstania majątku wspólnego. Podkreślić należy, że chodzi tu przed wszystkim o starania małżonków do powstania majątku wspólnego.

Dodatkowo wskazać należy, że wnioskodawczyni wносиła o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym w proporcji 85 % (dla niej) do 15 % (dla niego). Nie wyjaśniła natomiast, z jakich przyczyn proponuje takie ustalenie stosunku udziałów w majątku wspólnym.

Sąd dokonał podziału majątku wspólnego przez jego podział w naturze na części odpowiadające wartości udziałów, przy uwzględnieniu wniosków stron. Sąd miał na uwadze treść art. 623 kpc, zgodnie z którym sąd uwzględnia wszelkie okoliczności zgodnie z interesem społeczno – gospodarczym. Różnice wartości wyrównuje się przez dopłaty pieniężne. Sąd miał na uwadze, że wprawdzie lokal mieszkalny w okresie do sierpnia 2018 r. znajdował się w wyłącznym posiadaniu uczestnika postępowania marka G., a zatem to uczestnik postępowania miał wpływ na jego stan i stopień zużycia, jednakże wnioskodawczyni B. G. wносиła ostatecznie o przyznanie prawa do lokalu mieszkalnego na jej rzecz.

W związku z powyższym Sąd przyznał na rzecz wnioskodawczyni B. G. spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, znajdującego się obecnie w jej posiadaniu o wartości 97000,00 zł.

Uczestnikowi postępowania M. G. przysługuje zatem spłata odpowiadająca wartości połowy udziału w majątku wspólnym tj. w wysokości 48500,00 zł. Sąd odroczył wnioskodawczyni B. G. termin płatności powyższej należności na okres jednego roku. Sąd odraczając termin płatności spłaty należnej uczestnikowi postępowania miał na uwadze, że wprawdzie dochody wnioskodawczyni B. G. nie są wysokie, jednakże sama deklarowała taki sposób podziału majątku wspólnego, choć - jak wskazano powyżej - przy uwzględnieniu innych proporcji udziału stron w majątku wspólnym. Należy wskazać, że ustalony termin roczny na dokonanie spłaty z jednej strony zabezpiecza interesy uczestnika postępowania M. G., który obecnie ma zabezpieczone miejsce pobytu, z drugiej zaś pozwala wnioskodawczyni B. G. na zgromadzenie środków finansowych na dokonanie spłaty, przy uwzględnieniu deklarowanych przez nią oszczędności.

Sąd obciążył strony kosztami postępowania w równym stosunku stosownie do art. 520 § 1 kpc. Sąd zasądził zatem od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni kwotę 500,00 zł tytułem zwrotu połowy opłaty sądowej.

Jednocześnie Sąd, stosownie do art. 83 ust. 2 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa od wnioskodawczyni i uczestnika postępowania kwotę 1052,62 zł/1052,63 zł tytułem zwrotu kosztów opinii biegłego sądowego w stosunku równym, poniesionych tymczasowo z sum budżetowych, orzeczonych prawomocnym postanowieniem z dnia 11 marca 2019 r.

W pozostałym zakresie Sąd zniósł koszty postępowania pomiędzy stronami.